

DEBRECZEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KOZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi part” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.



Hirdetési díj
Nagyban...
Kéziratok vissza nem adandók.

Advertisement for 'ATJA' (likely a brand of medicine or food) with an image of a bottle and text in Hungarian.

Advertisement for 'JÓZSEF' (likely a brand of food or drink) with text in Hungarian.

Hirdetés.
választmány határozata folyó...
Dr. Ozory István, tömeggyógyász.

tozás.
tudomására hozni,
tünkét
helyeztük át.
friss
kat,
nyben, továbbá finom
elő m. élesztőt,
ajánlani.
obra is kikérve, ma-
VÉREK.

Előfizetési árak.
Helyben és postán kifizetve.
Egyes szám 5 kr.

Előfizetési helyben
TITKOSKODÓ K. LAJOS és IG.
OSÁTHY KÁROLY könyv-
kereskedésében és a kiadóhivatalban.

Véderőnkrol.

Az országgyűlés éppen most lát hozzá egy eddig még életbe nem léptetett, egészen új haderő, a népfelkelés létrehozásához, és a kormány (bizva mindenesetre a Budapestben időző király népszerűségében, ki e népszerűsége igyekszik újabb és újabb sziverehető tények által érdemeket szerezni) e népfelkelést minden nemzeti hagyományával, sőt az alkotmány sarkalatos elveivel ellenkezőleg véli keresztül hajthatni. Mi történik ezalatt? Az, hogy egy másik haderő, a honvédség jóformán — pusztulásnak indult! — Alljon itt erre nézve egy szaklap, a »Katonai Lapok« következő, figyelemre érdemlő cikke:

A közös hadseregnek nincs semmi oka meglepődéssel fogadni a májusi előléptetéseket, a honvédségnek pedig egyenesen panaszt emelni van joga az ily előléptetésekk ellen. Ha kilencz évig hagyják varakozni a hadnagyot főhadnaggyá leendő előléptetésére, soha sem lesz belőle jó, erélyes, szorgalmas százados és századparancsnok, de igenis átülteti a benne nagyra nőtt elkedvetlenedést és elégedetlenséget a tisztikar minden rétegébe. A jó, harczképes csapatnak mindenekelőtt fiatal, vállalkozó századparancsnokokra van szüksége, fiatal, vakmerő vezetőkre az utolsó háromszáz lépésnél az ellenség előtt. A legújabb előléptetéshez mérve azonban az 1878. november 1-én előléptetett számos hadnagy közül többeknek legalább is még egy évig kell főhadnaggyá leendő kinevezetésükre várni, hiszen ezekből csak ketten nyerték el e rangot.

Table with 2 columns: Rank and Number of Officers. Lists promotions for various ranks like 'alezredes', 'őrnagy', 'százados', 'főhadnagy', 'hadnagy'.

Az előléptetések összes száma a magyar honvédségnél 68, az osztrák landwehnrél 104. Ebből a honvéd-huszároknak 13 előléptetés, és pedig 3 nem tetteles szolgálatban álló tiszté is, az osztrák landwehr lovasságra 9 előléptetés, itt hasonlóan 3 nem tetteles szolgálatban álló tiszté. Itt azonban nem szabad felednünk, hogy nekünk 10 huszár ezredünk van, Ausztriának pedig csak egy pár lovas keretje.

Ily viszonyok között képzelnem sem lehet valami lüktető életet a mi honvédségünknek, s a tisztikar minden odaadása dacára lassankint szenvedni s hanyatlani kell az intézmény becének is alattok. Mert utóvégre a honvédtiszt sem féjstén, hanem csak ember, ki elismerve és jutalmazva akarja látni becsületes munkáját.

Egyébiránt ideje, hogy behatóbban foglalkozzunk a honvédség jelenlegi szervezetével és viszonyával, mert jelek vehetők észre, melyek arra mutatnak, hogy az intézmény már is becsét kezd veszteni. Nem ugyan a derék, köteleességétől áthatott tisztikar hibájából, hanem a kedvezőtlen viszonyok következtében.
A honvéd intézmény oly pontra jutott, melyen tovább kell fejleszteni, vagy pedig megsemmisülésnek megy elébe. Követeli, hogy szélesebb alapokra fektetessék s szervezetét tovább kifejthesse, minthogy jelen szervezetében teljesen ki van fejlődve

és a benne lakozó életerőnek, ha nem akarjuk, hogy a már fennálló szervezetre hátrányosnak bizonyuljon, kifolyást, tevékenységi tért kell találni.

Mindez könnyen is érthető, ha meggondoljuk, hogy midőn a honvédség felállított, egészen más célokat tartottak szem előtt, mint a melyeket ma elérték. Szervezete is egészen más alapra volt fektetve, mint hogy ily czélt érjenek el vele, mint a minőt elérték. Akkor egymagában vére zárt milicziát akartak minden fő- és segédígyekkel s esetleg önálló hadműveletekre is hivatottan felállítani, mindent e szerint intéztek s éveken át működtek e czélra, míg egyszer csak megállapodtak s a honvédséget hadosztályokba alakítva betölték a közös hadsereg hadosztályai közé. Önként érthető, hogy az eredetileg kitűzött czélznak ez a radikális felvetése a leghátrányosabbnak bizonyult.

Ez honvédségünk pillanatnyi helyzete. Ez azonban oly állapot, melyet nem lehet huzamosabban tartatani. Valaminek történnie kell: vagy jobban közeledni kell egymáshoz a közös hadseregnek és a honvédségnek s szerves kötelékbe lépni egymással, vagy pedig szélesebb alapokra kell állítani a honvédséget s egy önálló hadi szereplésre alkalmas hadsereggé fejleszteni. Egyiknek vagy másiknak meg kell történnie. Azaz tenni a honvédséget, a mi ma, megteremtői soha sem terveztek s ez annyit tenne, mint enyészetnek engedni át ezt az intézményt.

Pauler Tivadar temetése.

Az elhunyt miniszter temetése vasárnap a legmegőzösebb módon ment végbe. A király személyesen jelent meg a halottas háznál, hogy kifejezze a család előtt részvétét s a beszentelési szerartás alatt a ravatal előtt állott. József főherczeg és a miniszterium tagjai szintén a halottas szobában voltak, midőn a beszentelés megtörtént. A gyászszertartást Zalka János győri püspök végezte, feyneg segédlettel. A temetésen óriási közönség volt jelen s a nagyszámú koszorukat külön kocsira kellett helyezni. A kihűlt hamvakat a kerepesi temetőbe tették le örök nyugalomra.

Országgyűlés. A képviselőház tegnap ülése rövid volt. A ház tárgyalta és elfogadta a Budapesti építendő államrendőrségi iktanyarói szülő törvényjavaslatot, melyet Hegedűs Sándor előadott és ajánlott elfogadásra. Az ellenzék reszerül Szederkényi és Thaly Kálmán némi aggodalmakat fejeztek ki az iránt, hogy egy helyre ny nagy arany iaktanya építették, a mi a rendőrség gyors mozgását a város hosszan elnyúló területen nehezíti fogja. Szederkényi inkább több pontra, de kisebb iaktanyát ajánlana, Thaly ilyet különösen Budán szeretne látni. E ny e d i a kérdés pénzügyi oldalához szolt, ma szünetben eivileg a rendőrségi iaktanya építését egyik sem ellenezte. Thaly a fővárosi rendőrségnek nagyobb qualificatiót és jobb fizetést kívánt. Mindezen észrevetelekre Tisza Kálmán felelt. Ma a népfelkelési javaslat kerul tárgyalás alá. E javaslat ellen eddigcse 19, mellette 3 képviselő iratta fel szólásra magat.

Az igazságügyminiszteri tárca betöltése — mely a Pauler Tivadar marásával megüresedett — mint a fővárosi lapok írják — még e hét folyamán megtörténik. Avaoti — Szilágyi Dezső!

A forrongó Balkán. Az öt nagyhatalom képviselői tanácskozást tartottak. Hír szerint Oroszország és Olaszország képviselői bekelített utasításokat kaptak, míg a másik három hatalom képviselői az ultimátum főtartására utasították. A helyzet nagyon feszült. Híre jár, hogy az öt hatalom képviselői egy utolsó jegyzéket fognak a görög kormányhoz intézni, mely azon kijelentést fogja tartalmazni, hogy Delyannis nyilatkozata nem kielégítő és azután elhagyják Athént s a nemzetközi hajóraj hajóira szállnak. Másrészt bizonyosnak látszik, hogy Delyannis újabb engedményeket nem fog tenni. Delyannis leköszönése esetén új kabinet alakítása nagyon nehéz fog lenni, mert úgy látszik, Trikupsz szilárdul el van tökély, hogy a nemzetközi hajóraj

jelenlétének pressziója alatt kabinet-alakításra nem vállalkozik.

A kormány és a prot. tanügy.

Debreczen, máj. 4.
(r. e.) Máltán tünhetik fel a prot. autonomia valódi híveinek az a vehementia, az az erőszakosság, a mellyel a kormány neki támad középiskoláinknak.
Sohasem bizonyult be annyira igaznak a régi »timeo Danaos, et dona ferentes« classikus mondása, mint most, a midőn a kormány az állam-segély csalétkevel akarja közepiskoláinkat bekeríteni s hatalmába hajtani.
A hol a czinke-fogó fűtty hatástalanul hangzik el, ott az erőszak eszközei vétetnek elő. Debreczentől rohamosan követelik az elviselhetlen anyagi áldozatokat involváló parhuzamos osztályok felállítását, a kisebb közepiskolákat pedig, a melyek mostani állapotukban is sikeres köznevelődési munkát tudtak végezni, megtámadják egyfelől hiányos épületeik, másfelől kevés tanerőjük urugye alatt, sőt annyira mennek, hogy a mig az áltami-iskolák tanári kinevezésénél divo protekciórendszer előtt szemet hunynak, addig a protestáns iskoláknál megtámadják azt az egykeg, meg tanári oklevelel nem bíró, de azért igen jeles tanerők működését is, kik legalább is oly jeles erők a maguk szakjában, min egy-egy szünet diploma nélküli tankerületi főigazgató a magáéban. Némely iskolák iránt pedig a kormány magat az egyházköziület igyekszik gyuloitnie birni, midőn ráfogja a tanodákra, hogy azokban hazaellenes szellem ápolatnak. S oly szerencsés a címre meg a g a s, de jog-tiszteletre nevez igen alacsony kormány, hogy ezen gyanus úzelmének végrehajtásában magában a felekezeten belül ügyenkörökre! Így aztan nem csoda, ha a püspökre rendőri feladatot szeretne bízni p. o. a szatmári gymnasiummal szemben.
Mind e ravasz u. n. közzoktatási politikának szöge több ízben ütődött ki a szákból a tegnapi tisztántul ev. ref. egyházköziület tegnap közgyűlésén is, és a régi, hamisítatlan, mar-már lealudott protestáns szellemű bucsuzó viszfénye csillant meg szemünkben, a midőn — átúta a kormány czélateinak szítáján, legelső sorban egyházunk nagyérdemű ősz püspöke vette oltalmába egyházának megtámadott tanügyi autonomiáját. Hogy a kormány ösmereles emissariusai itt is mintegy vezényszóra zengettek hosannát a kormány szandoklatának, az (bizonyos egyházi folyóiratok szerint) mutathat arra, hogy ok egyházi kérdésekben elfelejtik politikai állásponjtukat az egyház tanácssteremben tulhelyezkednek politikai köteleességeiken, de szerintünk csak is arra mutat, hogy autonom egyházunk védőbástyáit némelyek nyilt támadással ostromolják, mások ismét cselel és ehezetés-sel igyekeznek bevenni. Mert az így illik a mostani kormány-aera szellemébe és feladatkörébe.
Valóban keresi az ember azt a közvetítő módot, a melyel a reánk erőszakolt állam-segély danausi ajándéka mindenki előtt oly fölöslegessé válnék, mint a hogy mi látjuk fölöslegesnek. Az idő ezen képzelhető egyetlenegy közvetítéshez hozzá érlelendi a jövő nemzedéket. Valamikor a hívek áldozatkészége lett volna a legfelsőbb forum, a melyhez a kormány tulkövetelése által zaklatott protestáns középiskolák sikerrel fölebbezhetek volna. Ez a forum többé nem létezik, a modern korszak más irányu szelleme, a vallásos áldozatkészesség forrásának buzgását rég ellankasztotta. A mi még segíthet, az nem egyéb, mint a két protestáns testvér egyház egyesülése — t a n ü g y i t é r e n .
A hol mindkét protestáns egyháznak kevés eszközök rendelkező középiskolája van, ott a kettőből (mint például látjuk Rimaszombatban) erősebb, hatalmasabb egyesült középiskola lenne megalkotható. De ezen, a tanügyi téren való egyesülés eszélesebb téren is lesz eszközölhető, közel van az a kor, a melyben — minden ugy is csekély hitvallási eltérésén alapuló feltékenykedés legyőzésével — ily mó-

don erősítették meg a protestans egyház, a hatalomnak minden jogunk és szabadságunk elleni törő ténykedésének ellenében.
Legközelebb lesz e sorok irójának alkalma, ezen itt csak röviden érintett nézetnek tüzetesebb, szóban és írásban leendő kifejtésére!

Hajdumegye 1885-hen.

(Az alyspáni jelentésből)
(Folyt. és vége.)
V. Nyilvános betegápolás.
Miután a betegápolási alap javára az 1883-ik évben kivettelt 1 frt pótdó adó felmészertett, az elmúlt 1885-ik évben újabb 1 frt pótdó adó kivetése vált szükségessé.
A betegápolási pénztár vagyoni állása: 8137 frt 06 $\frac{1}{2}$ kr.
VI. Állategészségügy.
Az állategészségügy kedvezőnek nem volt mondható. Megbeegedett 1776 drb hasznos házi állat. A legelők rosszabbak voltak, valamint a takarmánytermés is.
VII. Közmondások.
Az utpítészeti pénztárba befizettetett 46,065 frt 66 kr.
A vagyoni állás a következő:
Pénztár maradvány 7,477 frt 16 $\frac{1}{2}$ kr.
Hátralék 87,341 frt 20 $\frac{1}{2}$ kr.
Gyümölcsözölég elhelyezve 261,559 frt 68 $\frac{1}{2}$ kr.
Összesen: 361,378 frt 04 $\frac{1}{2}$ kr.
Az 1885-ik évre összerótott 21,185 kétfogatu igás, 39 egyfogatu igás és 62,412 kézi napszám, — melyekből 55,308 frt 40 kron megváltatott 11,659 kétfogatu, 39 egyfogatu igás és 32,298 kézi napszám.
A mut év második felében 34,773 kilométer unak kövel való kitépése lett árlejtés útján biztosítva.
VIII. Katonai ügyek.
Kivettelt a megyére összesen 263 újoncz és 26 póttartalékos. A IV-ik korosztály a megye minden sorozó járásában fel volt lva s igénybe volt vevő. Kiveteles nősülesi engedély 9 védőkeles korban álló ifju részere engedélyeztetett.
A megyére egy huszár század elszállásolása levén vevő, ezen ezredért kárpótlásul fizettetett az elszállásolással terhelt lakosok számára 5937 frt 78 kr.
IX. Adóügy.
Behajtandó lett volna összesen 764,919 frt 36 kr egyenes adó, melyből azonban csak 487,314 frt 98 kr fizettetett be, — így a f. évre 277,604 frt 38 kr adóhátralek jött át. A szolgabírák s polgármesterek által 212 esetben foganatosítottat zalogolás, a községi előjárások által pedig 24,403 esetben és 286 esetben árverés. Adóüggyben az előjárások ellen 7 esetben mondatott ki a felhívás.
X. Személyes vagyoni biztonság.
1885. évben összesen 92 tüzeset fordult elő, ezek közül legnagyobb volt a szovati, mely nagymennyiségű értéket tett semmivé. Rendszeres tüzoit-ügylet áll fent Szoboszlón, Nánáson, Bözörményben, Sámsonban és Szovátón.
A személyes vagyoni biztonság több ízben figyelmet érdemlő módon volt megzavarva. A jelentés felsorolja itt a nagyobb büntetéseket, melyek többnyire a lapokban is ismertetve voltak.
XI. Gazdasági viszonyok.
A kalászos növények mennyiségre nézve közép, minőségre nézve pedig — a buza kivételével — silány természet adtak. A repce nagy része elpusztult. A kapás vetemények rosszul sikerültek, — a takarmány és gyümölcs szintje.
Mezőrendőrségi birság címén befolyt 91 frt 28 kr. Gazdátlan jószág 22 árvereztetett el. A ionemesítés az állami ménék használatára által folyton növekvő lendületet nyert. Az aug. hó 9-én Debreczenben megtartott lőtegyesztési államajósztáson 17 drb hajdumegyei 10 és csikó nyert díjat. Az orsz. lókiállításra 9 drb ló szállítottat fel.
XII. Szegényügy.
A h. szoboszlói menházat kivéve Hajdumegye területén több rendszeres szegény menház nincsen. Valamint dolog- és leleucz-házak sincsenek.
Volt az év első felében az egész megyében 238 teljesen munkaképtelen, 276 könnyoradomány kéregetés mellett segélyezett szegény, — ezeken kívül 216 teljesen vagyontalan iskola köteles és 114 csecsemő korban levő árva. A megyei szegény alapok első feléi jövedelme volt 3623 frt, kiadása 1958 frt 88 kr, — így a maradvány: 1664 frt 12 kr. Az év második felében volt a megyében 250 teljesen munkaképtelen, 270 könnyoradomány mellett is segélyezett szegény, 205 iskolaköteles, 63 csecsemő korban levő vagyontalan árva és

egy összesen 788 segélyezésre szorult személy. A szegényalpok 2-ik felévi jövedelme volt 4847 frt 81 kr, kiadása 1827 frt 07 kr, — maradvány 3470 frt 84 kr készpénzben.

XIII. Gyámsági és gondnoksági ügyek. A központi árvaszkó igatójába beérkezett az elmúlt évben 6569 ügydarab, melyek mind elintézésre nyertek.

Az elmúlt évben gyámság és gondnokság alól felszabadult 654 egyén; gyámság és gondnokság alatt maradt 7887 egyén. A megyei 9 gyámpénztárban 424,561 ft 76% kr kezeltek.

Érdekesnek tartjuk még ide csatolni a f. évre érvényes képviselő választók névjegyzékét. Összeírattott:

Table with 2 columns: Name and Count. Rows include: A h. nánási választó-kerületben: 2410 választó. A nádudvari " " 2521. A szoboszlói " " 1896. Összesen: 6827.

Egyház-kerület.

A tiszántúli ev. ref. egyház-ker. közgyűlése. — Debreczen, május 4-én.

A mai közgyűlés elején, Révész Bálint püspök és Vályi János főgondnok társelnökök előtt felolvasták a tegnapi nemi jegyzőkönyvet.

Csekélyebb észrevételek után hitelesítetik.

Következik a konventi képviselő választására néző Degenfeld József és társai által beadott azon indítvány, a mely szerint — a zsinati törvény megváltoztatásával — a konventi képviselőket nem a presbyterium, hanem az egyházkerület által választassanak.

Az első szónok volt Kiss Áron esperes ki lelkes beszédében nagy hatással hangszólta, hogy mások által szabadon elvezett jogokból soha, semmit fel nem ad. Ezután kéri elrendelni a konventi képviselőket, a presbyterium útján való megválasztását.

Szeremley József, az indítvány egyik aláírója azt véli, hogy ezen indítvány törvényszerűt emelést czélozza. Maga is beösméri, hogy szokatlan egy meggyakorlatba nem lépett törvény megváltoztatására törekedni.

Vályi János elnök utal azon paragrafusra, hogy a zsinat a maga határozatát közvetlen meglepetés állapotában, félreértésből hozta. Es ha a konventben a többség határozott is, ebből nem következnek, hogy mindig a többség legyen az igazság. (Közbeszólások: Csak hogy rájöttek erre is!) A zsinati törvények azon pontját, mely a konventi tagokat a presbyterium által kívánja megválasztani, szónok egyszerűen szerkesztési hibának nevezi s bizonyítja, hogy a régi gyakorlat is olyannak kívánja tekinteni a konventet, mint az egyházkerületek által választottat.

Vályi János elnök utal azon paragrafusra, hogy a zsinat a maga határozatát közvetlen meglepetés állapotában, félreértésből hozta.

A DEBRECZENI TARCZAJA.

Sok katona.

Töltött fegyverek közt élek, Égész világ katona, Szurony-erdő föl az égnek, Villogó és marczona. Pedig az ég barátságos, Mosolygva néz alá, Nem képzeli: ennyi fegyver Mért meredez föl reá.

Kár az égnek mosolyogni Töltött fegyverek miatt, Neki könnyű... el nem érik, Messze van a boltozat. De ennek a szegény földnek Nehéz a sok katona: Homlokára gondok ülnek, Nyugodalma sincs soha.

Nagyobb tábornok soha látott, Nagyobb zajt se halla még, Hogy ha mégis egymás ellen Küzdenének hősi kép! De az eget ostromolják, Amely rájuk mit sem ad! A szegény föld nem hiába Söhajt olyan nagyokat.

Virágait eltiporják, Reményeit elveszik, Népei a boldogságot Már csak hirtől ismerik. S nincs belőle dicsősége A világon senkinek! Sugarat a jászai napnak Verik vissza legfeljebb.

menti gyakorlatra, hogy először az iránt is lehet nyilatkozni, hogy a ker. közgyűlés óhajtja-e tárgyalni az indítványt, vagy nem. Eziránt való nyilatkozatra kéri fel a közgyűlést.

Gróf Rádai Gedeon felszólalása után Szarka Boldizsár az indítványt a szövegéről levétetni kívánja.

Balogh Ferenc az ügy tárgyalásába óhajt bele menni, mert az a mult gyűlésen tárgyalásra kitézetett.

Farkas Antal sem tartja az indítványt tárgyalhatónak, mert a konvent legfelsőbb bírósági jogot gyakorol s az egyházi törvények egy bírósági kérdést sem ösmernek, mely ne a presbyteriumokra tartoznék.

György Endre kéri az elnökséget, hogy az előzetes kérdésre rendelje el szavazást.

Kiss Albert ugyanily értelemben óhajt szólni. Opportunitási szempontból óhajtja, hogy az indítvány a tárgyalásról levetessék. Három egyh. ker. megadta presbyteriumainak azt a jogot, hogy konventi tagokat válasszon s így lehetetlen, hogy éppen a legnépesebb, a legműveltebb városokat magában foglaló tiszántúli kerület vonja el azt.

Az előzetes kérdésre névszerinti szavazás kériük gr. Degenfeld József és társai által.

Kiss Albert és társai a szavazók névneinek jegyzőkönyvébe való feljegyzését kériük. Vályi János a kérdést következőleg teszi fel: gróf Degenfeld József és társai által beadott indítvány elfogadjatik-e, vagy nem?

Kovács István felszólalása után a tagok névsora felolvastatik.

Igennel szavaztak: Szeremley József, gr. Degenfeld József, Szabó János, gr. Rádai Gedeon, Ritók Zsigmond, Dávidházy János, Bernáth István, Fráter Imre, Székely Károly, Horváth István, Várady Gábor, Ujfalussy Sándor, Segesváry József, Széll Kálmán, Balogh Ferenc, György Endre, Simonffy Imre, Tabajdy Károly, Soltész László, Katona Endre, Lengyel Imre, Czeglédi Lajos, Miklovicz Bálint, Tantai János, Kovács Ferenc, dr. Hajnal István, Olah József, Kiss Elek, László János, Nagy Ferenc, Fráter Béla, Végh Sándor, Székely Péter, Szentpály Jenő, Ujlaky Gábor, Debreczeni István, dr. Tisza István, Balogh Ambrus, Csiky Lajos, Tüdös János, Jó István, Bodulay László, Elek Lajos, Tóth Sámuel.

Nemmel szavaztak vagy is az indítványt nem óhajtják tárgyalni: Peterdi Károly, Uray Imre, Szabó Károly, Szőke János, Lukács Ödön, Csernák István, Bencsik István, Kis Áron, Isák Dezső, Szűcs István, Kis Albert, Kóth Kálmán, Nemethy Lajos, Beké Mihály, Ferencz József, Kovács István, Nagy Lajos, Karsai Ignác, Vitéz Mihály, Madarász Imre, Biró Lajos, Soltész János. Ujlaki Boldizsár, Csépe Miklós, Farkas Antal, Kovács Sándor.

Távol voltak: Armós Bálint, Sesztay Károly és Böszörményi Sándor. Igen: 44, nemmel: 26. Távol volt 3.

E szerint a többség bele óhajt menni az indítvány tárgyalásába. Az érdeklődés tárgyalás első szónoka Szarka Boldizsár, kinek beszéde ott volt a leg hatásosabb, a hol arra utalt, hogy az egyházkerület nem ignorálhatja az egyh. megyék határozatát. Az indítvány elvetését s a zsinati törvény végrehajtását indítványozza.

Balogh Ferenc elismertnek nevezi a

zsinati határozatot s ennek elvetésével, a régi joghoz óhajt visszatérni ezen alaptól kiindulva elfogadja a zsinati törvény megmódosítását czelőző indítványt. Annnyira meggyőző és hosszas beszéde folyamán, hogy a presbyteriumonkénti választást „Gambettizmusnak” nevezi, mely szerinte „scrutin des listes”-re vezet. Forradalomnak nevezi, hogy ezen — szerinte közg. alkotmányi kérdés papi értekezletből indul ki. Mi lenne — ugymond — ha a delegációkat a nép újból választaná? A konvent — ugymond — a superintendenciák fölött, souveninné növi ki magát sat. szónokot minduntalan nagy zaj, közbeszólások, „szavazunk” és „eláll!” kiáltások zavarják meg.

Peterdi Károly beszédében hatályosan visszautasítja azon vádat, hogy ő és társai politikai czélokat hoznak be az egyház terére. Erkölcsei kötelességének érzi azt, hogy a konventi tagok választásának joga ne osztassék oda az egyházkerületnek, a midőn az egyházmegyék is ellenkezőleg vélekednek. Az indítvány elvetése mellett nyilatkozik.

Kovács István Balogh Ferenczel polemizál s törvénycsavarást és félremagyarázást vet szemére. Az egyház, a zsinat, a superintendenciák az előtte szóló szöveget mind tévedtek és tévedett az írott törvény; egy egyház-történeti tanár részéről ez oly teredés, a melyre — ugymond — komoly ember képes nem lehet. Miután a törvény itt világosan beszél, fölösleges a törvénymagyarázat s így az indítványt a törvénymagyarázatra vonatkozó része is teljesen fölösleges, ő itt nem lát homályt, ha ugyan magunk nem csinálunk sötétséget, hogy lámpát gyújtván, magunkat feltöltsük az egyedül üdvözítő szerepre. — Előtte szóló az egyh. kerület tekintélyét emlegeti, holott az által akarja tönkre tétetni tekintélyét, hogy meg gondolatlanul hozta meg a határozatát.

Ugyane logikával lehetne esetleg meg gondolatlanul vádolni az előtte szólót és társait, ha az indítvány többsége talál vergődni. Szónok ezután nagy derűléssel köztét sokat emlegetett „két klasszikus tanút.” Arra nézve, hogy Balogh Ferenc a presbyteriumok választói értelemességét kétségbe vonja, azt mondja, hogy Balogh furcsa bókot mond azon egyházaknak is, melyek őt nemrég tanácsbírául választották meg. Nem is érdemlik meg, ugymond, azon egyházak, hogy az őket kevesre becsülő tanár huzzon fizetést az általok megteremtett főiskolából, az írott törvény iránti tisztelget hangszólván, az indítvány elvetését s a konventi tagoknak a presbyteriumok által való megválasztását elrendelni kéri.

Lapunk terének szük volta nem engedi, hogy a további szónoklatokról bővebben megemlékezzünk. A presbyteriumonként való választásának elrendelése s az indítvány elvetése mellett szólottak még: Lukács Ödön, Kóth Kálmán, Kis Albert és Szőke János.

Az indítvány elfogadása mellett: Várady Gábor, gr. Degenfeld József. Többen a szótól ellátnak.

A névszerinti szavazás iránti kérvény többek részéről beadatván, Degenfeld indítványa mellett es ellene szavaztak.

Ezen névszerinti szavazás névsora csaknem ugyanaz az a megelőző névszerinti szavazás névsorával; e szerint igennel szavazott 44, nemmel 23.

Ennek következtében a közgyűlés elfogadta a gr. Degenfeld József és társai által benyújtott indítványt.

Isaák Dezső jelenti, hogy ezen hatá-

rozat ellen a konventhez felebbez s kéri a konventi tagok választását elhalasztani.

Dr. Tisza István e fölébbezés ellen nyilatkozik. Ebből fogja meglátni — ugymond — „kik centralizálnak és kik a mi egyházkerületi autonómiánk barátai.” A felebbezés visszautasítására vonatkozó indítványt ad be.

Kiss Albert határozott választást kér arra nézve, hogy megengedtetik-e az egyházkerületnek a fölébbezés, vagy nem?

Az e felett támadott vita után felajánlás útján szavazás rendeltetik el; Isák D. bejelentett indítványát elfogadja 12 tag, a többség a dr. Tisza István indítványa mellett nyilatkozik.

A kisebbség a konventi tagok választásától visszavonul a többség pedig rögtön hozzááll a választáshoz.

4-4 rendes, 2-2 pót egyházi és világi tag választatik.

Megválasztatnak 1) Egyházi rendes tagokul: Szabó János, Tóth Sámuel, Széll Kálmán, Kis Áron.

2) Világi rendes tagokul: gr. Degenfeld József, Ritók Zsigmond, György Endre, gr. Rádai Gedeon.

3) Egyházi póttagokul: Székely Károly, Szeremlei Sámuel.

4) Világi póttagokul: Kovács Ferenc, dr. Tisza István.

Ezzel a mai gyűlés véget ér.

Helyi hírek.

* Egyházkerület A mai gyűlés egészen igénybe vette az a Tisza Kálmánra valló felfüggetlenségét, demóni indítvány, mely a zsinati törvény megdöntésével, a konventi tagok választását elcsizli a presbyteriumoktól s azt az egyházkerületre ruhazza át. Hogy is történhetne meg a Tisza hívei egy olyan nagy darab népszabadságot, a midőn involvál a zsinati törvény és hogy történhet el akkor, a midőn a szabadság pusztítani való bitang-jóságának tekintetik? Az ember azt hinné, hogy a hosszú hírlapi vita után már nem is lehetne újabb érvert és gormbaságot fúzni ehhez a vizsályos témához. Dehogy nem! az emissariussok nem hiába jönnek el minden közgyűlésre; csinálnak és provokálnak ok vitát ad infinitum! Meg aztán az érdemszerzés is mozgat némely embert! Furcsa, hogy az indítvány mellett levő szónokok mind oly szerelmesen kacsingattak... dr. Tisza István urra! Így tett például n. Balogh Ferenc ur, a ki karjára fűzte azon festett arcu szellemi élete-párját, a kinek modern fellogás szerinti neve... ekesszólás lenne. Forradalom, Gambettizmus, scrutin des listes, hierarkhia, cizkória, Liebig-hus-kivonat, nádi veréb, üstdob, vitustásod, borju-szelet, Geszt, Capsella burea pastoris, dakó, Verulami Bakó, kóbányai sertésvásár, Szilas-Bahás, rebarbara, Kant, brácsa és Baros Gábor... körülbelül ebben adhatjuk vissza a bizonyos oldalról nagy tetészt szült beszéd eszmemenetét. Jól is megszoktadta őt a retorikából egy-egy hajdani tanítványa, nem késvén egy jó vastag vizes kendő elővételével s azzal nagy hamarosan ledörzsölt minden festéket és kendőzést a tudós tanár urat elbtvölt kancsi Muzsa ábrázatáról. — Konstataljuk különben, hogy a közgyűlés mai

nál szomorubb, mert Vajda János pályája még mindig emelkedőben van. És így a napi gondok, a másnemű foglalkozás nyomozott terhei oly költői erőre nehezdednek, mely lehangoló körülményektől függetlenebbé téve: könnyebb és biztosabb szárnyalással érhetné el hivatásának magaslatát. Azt hisszük, hogy felhívásunk indokát és czélját a fontebbiekben eléggé körvonaloztuk. Es ezzel a művelt magyar közönséghez fordulunk, mely szép és érdemes célok előmozdítása elől még sohasem zárkozott el. Vajda Jánosnak két kötet költői és prózai munkájára nyitunk előfizetést. Az egyik kötet hat hét év költői munkásságát foglalja magában a legújabb időkől; a másik kötet Vajda zamatatos prózájának volna válogatott gyűjteménye, mely azokat a dolgozatokat tartalmazná, melyeket a költő utelírások, aesthetikai és társadalmi cizkkek, élet- és jellemrajzok, bírálatok, kisebb essayk stb. alakjában harmincz esztendő óta bocsátott közre. Egy-egy kötet körülbelül 15—15 ivet foglalna magában. Az előfizetés határéje: június vége. Egy-egy kötet előfizetési ára 2 frt, összesen 4 forint; diszkidásában, köve 8 forint. Az előfizetése az e felhívást közlő lapok szerkesztősegein z, vagy a szerzőhöz, üllői ut 24., intezendők. Kelt Budapestben, 1886. évi april hó 20 án. Ábrányi Emil, ifj. Ábrányi Kornél, Bartók Lajos, Beóthy Zolt, Barczik Árpád, Brody Zsigmond, Csávolszky Lajos, Csukássy József, Dalmady Győző, Eötvös Károly, Falk Miksa Greccák Károly, Hegedűs Sándor, Imrey Ferencz, Jókai Mór, b. Kaas Ivor, Kazár Emil, dr. Kenedy Géza, Komócsy József, Mezey Ernő, Mikszáth Kálmán, Nagy Miklós, Rákosi Jenő, Silberstein Adolf, Szabó Endre, Szana Tamás, Tolnay Lajos, Tóth Kálmán Urvary Lajos, Vadnay Károly, dr. Várady Antal, Veigelsberg Leo, Visi Imre.

Hej ha egyszer megunnák a Rut játékok az egek Gond felhő meggyűlnének, S kitorne a fergeteg, Népviharja messze dörgő, Agyukat tulharsogó: Látsák, hogy az elemekkel Így kikötni még se jó.

Dalmady Győző.

Egy nagy költő érdekében.

Harminczhárom magyar író egy magyar költő érdekében fordul a magyar közönséghez. Ahoz a közönséghez, melytől nem kérték hiába soha, hogy karolja fei azt, a mi érdemes reá. S a minek felkarolására ez a felhívás ösztönzi: az első sorban megérdemli azt. Szinte csodálatos, hogy a közönség pártolása már évtizedek óta nem biztosította az érdemes költőnek azt, a mit ki akarnak vívni a számára azok, kiknek nevet alant találja az olvasó: egy küzdelmes élet munkálkodása után, a teremtesre még mindig alkalmas élemedett, de tetterős korban némi jólétet, némi nyugalmat s az ez által nyilvánuló elismerésben egy kis elégtételt.

Vajda Jánosról van szó, arról a költőről, ki azok közt, kik a magyar lyra dicsőségében osztályosak, az első sorban áll. Tehetsége nem a mindennapi tehetségek közül való feltűnésében, fejlődésében, érvényesülésében mindig oly eredetiség, oly erő, oly öntudatoság nyilatkozik, mely bármely nemzet írodalmában azon korszakok közé sorozta volna,

ki kire nem másokak kell a figyelmet reá irányozni.

Lesz alkalmunk behatóan írni róla. Most csak annyit, hogy a legmelegebb közvetlenség-gel kérjük lapunk minden barátját: karolja fel az ügyet, mert szolgálatot tesz vele a magyar irodalomnak. A hol művelt magyar emberek együtt vannak, vegye kezébe az ivet valaki s ne nyugodjék, míg ismerősei közt egy lesz, kinek neve nincs rajta. A költő érdekében tesszük: de a közönség lesz, aki nyer vele...

S hogy e felhívásban van valami, a mi a tizenkilencedik század utolsóelötti tizedének magyar irodalmi viszonyai közt szokatlan: azt mi éreztük legjobban. De ép mert szokatlan az ily felhívás, nagy arányúvá lehet sikere. S ez az, a mit óhajtunk, ez az a mit kérünk. Az említett felhívás így hangzik:

Felhívás a magyar szépirodalom igaz barátaihoz.

Vajda János költőnk érdekében intézük szavunkat a művelt közönséghez. Vajda János géniusza nagy és szép költői alkotásokat teremtett, melyek tartalom, hangulat, eszmék újsága és gazdagsága tekintetében legnagyobb költőink alkotásaihoz méltán hasonlíthatók. De művei még ma sincsenek eléggé elterjedve, azokat még ma sem ismeri eléggé a művelt közönség. Mert működése oly időkre esik, a mikor nagy külső változások kötötték le a nemzet figyelmét és mert géniusza a divattal és a napi hangulattal soha sem kacérkodott. Ezért anyagi siker nem jutalmazta munkásságát. S ezért — meg kell vallanunk — az anyagi függetlenség hiánya miatt Vajda János még ma sem élhet annyira költői hivatásának, a melyre másol a közönség pártfogása közelebbi tehetőséget is fölhatalmaz. És ez an-

többsége bátr párt czimel! * Főisk. egyh. ker. kö. István, debrec. nára volt főisk. tanár. Új áll. nitó-képeszden fizetése 1000 pénz leand.

* Pakf. deke" után Ellenor" egy szegény Mán. vezte volna el Nagyváradot. Hogy Debrec. kellett é. elne. azt nem tudj. — a kukoricz vagy vinkóter alföldi magya. radra ezen fel. város", nem már felelünk. tanár ur, ki a helyét, ha mes cimborá. „Bika" éter. midőn Tisza. is átkisérték. salgás főtárgy. dódott a vár. korolják ok, rosukat, v. gy. bítt találkozt. mája ez a na. minden időbe. akkor is, ha. ink? — I. szemtől-szem. emlékezetes e. hozatta chat. midőn a he. megsokallotta. Debreczen v. lakosainál fo. alább az a v. a Nagyvárad. pak fong. benyomást tes. fongváró. melyben rész. urak is, a kik. ezen találó gu. tedentől rajta. hányzor csak. fáj nekik, mi. vagy akár a. igazságos...

* Eko v. alai, az intéz. serlet, tegnapi. tatott, meg pe. desének egyi. nunk — oly. minő ily czel. Kiserlet alá v. helybeli kov. darab kettős. munkát vegze. seg, mint a. elismerést er. dőn való mun. kissé nehezek. ba szerint is. tak. Bár figye. azon körülmé. voltak s így t. tak, mint a. Kivonatol volt. földön is pró. előbbieknél. meg. gazdákat, me. vonatkozott. tatta soros te. tüt, miseria. hiányai, de es. gép szerkezet. zele. igen ke. erőfeszítés. n. egy ember is. zese után vég. telepés s nagy. hen állomány. tekintésre, m. fegebben aján. tanári kar a. gadja a látoga.

* Városi. városi közgy. annak idejébe.

* A várn. választmánya. hivatalos hely. alatt ülést tar. gyűlési képv. vénnyel bíran. érdekében sz. 1874 X&t. c. indítása volt.

* Főip. főispán ur má. d'szabédet a. kerületi köz. volt.

* Utó. na! utóállít. tartatni, a r. ségében.

* Helyi. könyvtáros kis. mos v. egy.

conventhez felebbez s kéri a con- választást elhalasztani. ... választást elhalasztani. ... választást elhalasztani.

többsége bátran felveheti az a n a r k h i s t a - párt czimet! ... Főiskolánk új tanára. ki a tegnapi egyh. ker. közgyűlésen választott meg.

gazdaszat, kereskedés és az iparra. Irta: Dr. Védoródy Viktor debr. m. kir. gazdasági tanintézetű tanár. ... t e k e t t o l v a s a n d o . Az első helyi hirbe hasonlóképen csuszott be 2 sajtóhiba.

Malatin Antal betűivel. — A 28 ivre terjedő kötet József főherceg, a cigány nyelv alapos ismerője rendezte először. ... Törvényszék. — Tuskán pöre. A Tuskán tartománygyűlési képviselő ellen (ki tudniillik azt állította eskü alatt, hogy Gozanic a bánt meg- rugta) hamis eskü miatt folyamatba tett perben a törvényszék szombaton délelőtt hirdette ki az ítéletet.

